

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 272/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júna 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Michalom Peckom, Drotárska cesta 102, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 S/255/2012 a jeho uznesením v tomto konaní z 22. júla 2014, ktorým nepripustil sťažovateľa na zastupovanie žalobcu a právneho zástupcu žalobcu, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. septembra 2014 faxom a 26. septembra 2014 poštou doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 S/255/2012 a uznesením prijatým

v tomto konaní 22. júla 2014, ktorým nepripustil sťažovateľa na zastupovanie žalobcu a právneho zástupcu žalobcu.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol ako advokátsky koncipient poverený advokátom Advokátska kancelária Bugala-Ďurček, Drotárska cesta 102, Bratislava, ako právnym zástupcom MAC TV, s. r. o., Brečtanová 1, Bratislava (ďalej len „MAC TV, s. r. o.“), žalobcom v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 5 S/255/2012, aby na pojednávaní konanom 22. júla 2014 na základe substitučného splnomocnenia zastupoval MAC TV, s. r. o. Krajský súd uznesením prijatým na pojednávaní rozhodol, že sťažovateľa ako substitučného zástupcu právneho zástupcu MAC TV, s. r. o., nepripúšťa, vo veci vykonal pojednávanie v neprítomnosti MAC TV, s. r. o., ako žalobcu, ako aj v neprítomnosti jeho právneho zástupcu. Na pojednávaní krajský súd prijal rozsudok vo veci, v ktorom tiež tento svoj postup odôvodnil. Odôvodnenie vylúčenia ako povereného právneho zástupcu MAC TV, s. r. o., z pojednávania poukazom na obligatórnu povahu § 250a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a nemožnosť aplikácie § 25 ods. 3 OSP ako ustanovenia prvej časti Občianskeho súdneho poriadku tak, ako to umožňuje § 246c OSP, označil sťažovateľ ako nemajúce logický základ, respektíve vychádzajúce z nesprávnej aplikácie práva krajským súdom.

Sťažovateľ namieta, že krajský súd napadnutým postupom a označeným rozsudkom bez zákonného dôvodu zasiahol do jeho základného práva na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň garantované ústavou v čl. 35 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy, keď mu krajský súd nesprávnou interpretáciou a aplikáciou právnych predpisov de facto znemožnil zastupovať klienta na pojednávaní, čo je jedna z najzákladnejších úloh advokáta, na výkon povolania ktorého sa ako advokátsky koncipient pripravuje. Krajský súd podľa sťažovateľa zasiahol do jeho označeného práva interpretáciou a aplikáciou dotknutých právnych predpisov (§ 250a OSP, § 246c OSP, § 25 ods. 3 OSP – pozn.), a to spôsobom, *„ktorý súčasne zakladá porušenie práva sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky“*.

Na podporu svojho tvrdenia o tom, že jeho účasť na pojednávaní v postavení právneho zástupcu MAC TV, s. r. o., bola súčasťou jeho prípravy na budúce povolanie advokáta, sťažovateľ poukázal na § 62a zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) a advokátskeho poriadku, ktoré upravujú povinnosti advokátskeho koncipienta. Krajský súd pritom podľa sťažovateľa nepostupoval s požiadavkou čl. 35 ods. 2 ústavy.

Z pripojeného rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd rozhodnutie nepripustiť sťažovateľa ako právneho zástupcu MAC TV, s. r. o., na pojednávaní 22. júla 2014 odôvodnil takto:

„Na pojednávanie konané na súde dňa 22. 07. 2014 o 10.30 hod. súd predvolal splnomocnenú advokátsku kanceláriu, ktorá predvolanie prevzala dňa 16. 06. 2014. V predvolaní na pojednávanie súd upozornil účastníkov konania, že v zmysle ust. § 250a O. s. p. zastupovať pred Krajským súdom v Bratislave na základe súdnej praxe NS SR môže na strane žalobcu len advokát...

Súd na pojednávaní konanom 22. 07. 2014 uznesením nepripustil zastupovanie povereným koncipientom [REDAKOVANÉ], pretože bola advokátska kancelária poučená, že na konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave môže podľa § 250a O. s. p. zastupovať len advokát.

Súd uvádza, že podľa § 1 O. s. p. úprava postupu súdu a účastníkov konania v občianskom súdnom konaní má zabezpečiť spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov konania.

Podľa § 250a veta prvá O. s. p. žalobca musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý zaňho koná.

Zastúpenie advokátom v konaní podľa druhej hlavy piatej časti O. s. p. znamená, že v konaní pred súdom – osobitne na pojednávaní koná za žalobcu advokát. Advokátom je osoba zapísaná v zozname vedenom Slovenskou advokátskou komorou ako advokát. Advokátsky koncipient nie je advokátom a v správnom súdnictve preto nemôže byť aplikované ust. § 25 ods. 3 O. s. p., podľa ktorého advokát je oprávnený dať sa zastupovať prípadne advokátskym koncipientom, ktorého zamestnáva.

Ustanovenie § 250a O. s. p. má obligatórnu povahu, a preto ani podľa § 246c O. s. p. neprichádza do úvahy primerané použitie ustanovení I. časti O. s. p. (§ 25).

Súd konštatuje, že za vedenie spravodlivého konania je zodpovedný súd, i keď je vecou účastníka konania, aby dbal na svoje procesné práva vrátane práva na riadne zastúpenie advokátom.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol takto:

„1. Základné právo fyzickej osoby: [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], nar.: [REDAKOVANÉ], r. č.: [REDAKOVANÉ], na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn.: 5S/255/2012 zo dňa 22. 07. 2014 a Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22. 07. 2014, ktorým nepripustil sťažovateľa na zastupovanie žalobcu a právneho zástupcu žalobcu, porušené bolo.

2. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť fyzickej osobe: [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], nar.: [REDAKOVANÉ], r. č.: [REDAKOVANÉ], trovy právneho zastúpenia vo výške 323,50 EUR na účet Mgr. Michala Pecka, advokáta, do pätnásť dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní

pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh vrátane sťažnosti predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania (m. m. IV. ÚS 292/04).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikáť a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

Ako vyplýva zo sťažnosti, sťažovateľ namieta porušenie svojho práva na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň postupom súdu, resp. uznesením súdu o jeho nepripustení

ako právneho zástupcu, v konaní, ktorého nebol účastníkom konania. Na obsiahlom priestore predkladá svoj pohľad na interpretácia dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, najmä jeho § 250a, obhajuje svoje postavenie ako advokátskeho koncipienta aj cestou interných predpisov Slovenskej advokátskej komory, pričom však ústavnoprávne zdôvodnenie, okrem všeobecného poukázania na „*odmietnutie spravodlivosti a ochrany základných práv*“, namietaného porušenia označeného základného práva sťažnosť neobsahuje.

Podľa čl 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. V posudzovanej veci je tým zákonom predovšetkým Občiansky súdny poriadok.

Ústavný súd preskúmal postup a rozsudok krajského súdu v namietanej časti a zistil, že jeho interpretácia a aplikácia dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku v danom prípade nie je arbitrárna ani svojvoľná a nijako nevybočuje z požadovanej ústavnej komformity súdnych rozhodnutí, pričom nevidí žiadny dôvod toto rozhodnutie korigovať, preto sťažnosť sťažovateľa odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní § 25 ods. 2 zákon o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedeného odôvodnenia ústavný súd považuje za potrebné reagovať na základné námietky sťažovateľa týkajúce sa výkladu a aplikácie § 250a OSP vo vzťahu k § 25 ods. 3 OSP a § 62a zákona o advokácii.

Pravidlá výkonu advokácie, ako aj požiadavky kladené na advokátskych koncipientov sú ustanovené v prvom rade na to, aby bola čo najviac garantovaná ochrana práv účastníka v konaní, ktorý nie je alebo sa necíti byť dostatočne odborne kvalifikovaný brániť svoje práva.

Svedčí tomu aj súčasná rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), o názor ktorého sa krajský súd v odôvodnení nepripustenia sťažovateľa ako právneho zástupcu MAC TV, s. r. o., na pojednávaní konanom 22. júla 2014 opiera (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu vo veciach sp. zn. 4 Sžo/6/2011, sp. zn. 5 Sžo/7/2012, sp. zn. 5 Sžo/36/2012 a sp. zn. 8 Sžo/55/2013).

0

Podľa § 250a časti vety pred bodkočiarkou Občianskeho súdneho poriadku žalobca musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý zaňho na súde koná.

Toto ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku má jednak osobitnú povahu voči všeobecným ustanoveniam o občianskom súdnom konaní, no tiež má obligatórnu povahu. Ustanovenie § 246c OSP, v zmysle ktorého pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona, špecificky vymedzuje, ktoré iné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku môžu byť použité v konaní v správnom súdnictve. Pre použitie ustanovení prvej, tretej a štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku zakotvuje dve požiadavky: 1. ide o otázku neupravenú v piatej časti, 2. ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti budú aplikované primerane.

Podľa § 25 ods. 3 OSP advokát je oprávnený dať sa zastupovať iným advokátom ako ďalším zástupcom prípadne advokátskym koncipientom, ktorého zamestnáva.

Použitie § 25 ods. 3 OSP v konaní v správnom súdnictve je v zmysle súčasného znenia ustanovenia § 250a OSP a nateraz ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu modifikované osobitnou požiadavkou obligatórneho zastúpenia žalobcu advokátom. Teda, zastúpenie advokáta jeho advokátskym koncipientov v konaní v správnom súdnictve je vylúčené požiadavkou primeranosti, ale aj špeciality ustanovení piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

Pokiaľ ide o úkony právnej služby, predpokladá sa, že advokát, ktorý nimi advokátskeho koncipienta poverí, vykonáva nad ním priamy odborný dohľad, resp. ho koriguje tak, aby toto nebolo na ujmu klienta. Dohľad je navonok reprezentovaný napr. požiadavkou, aby písomné úkony boli signované advokátom ako znak toho, že s jeho obsahom aj po odbornej stránke súhlasí.

Ak § 250a OSP povoľuje alternatívu „samozastupovania“ sa žalobcom s právnickým vzdelaním, resp. zastupovanie žalobcu jeho zamestnancom (členom) s právnickým vzdelaním, ide poskytnutie možnosti účastníkovi konania. Nejde však o výnimku z obligatórneho zastúpenia – tá je obsiahnutá v časti § 250a OSP za bodkočiarkou. Zákon tu však umožňuje účastníkovi konania konať vo vlastnej veci sám, ak splní kvalifikačnú požiadavku, alebo prostredníctvom kvalifikovaného zamestnanca, ktorého na účely riešenia právnych problémov zamestnáva.

K úvahe sťažovateľa, že «ustanovenie § 250a O. s. p. „narába“ s pojmom „advokát“ sa nijakým spôsobom nevylučuje, ani nevymedzuje zákaz zastúpenia, napr.: a/ advokátskou kanceláriou (pozn.: ako právnickou osobou; s. r. o.; k. s.), b/ substitučným advokátom, c/ advokátskym koncipientom.

Stážovateľ má za to, že ustanovenie § 250a O. s. p. nie je možné vykladať striktne formálne na pojem „advokát“, ale je potrebné toto ustanovenie vykladať v súlade s ustanovením § 25 ods. 3, ktoré je potrebné aplikovať subsidiárne a v prípade existencie substitučného poverenia stotožniť aj s pojmom advokátsky koncipient, advokátska kancelária, či substitučne splnomocnený advokát.»

Ako už bolo uvedené, vzhľadom na osobitnú povahu § 250a OSP vo vzťahu k § 25 ods. 3 OSP ústavný súd uvádza, že táto úvaha sťažovateľa je mylná. Namieste je totiž opačná úvaha, a to výklad § 25 ods. 3 OSP (*lex generalis*) v súlade s § 250a OSP (*lex specialis*) v spojení s § 246c ods. 1 prvou vetou OSP, v zmysle ktorého pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, sa použijú ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku na konanie

v správnom súdnictve iba primerane. Rovnako ústavný súd nesúhlasí s tvrdením sťažovateľa, že krajský súd podal iba striktné formálny výklad § 250a OSP. Odlišnú formuláciu § 25 ods. 3 a § 250a OSP je potrebné spojiť aj s vecnými dôvodmi spočívajúcimi v tom, že kým v prvom prípade ide o zastupovanie účastníka striktné na zmluvnom princípe a zastupovanie substitútom je možné iba so súhlasom klienta (§ 16 ods. 3 zákona o advokácii), v špecifickom prípade povinného zastúpenia advokátom podľa § 250a OSP zákonodarca už priamo v zákone akcentuje zvýšenú potrebu kvality zastúpenia účastníkov v konaní podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 2 ods. 1 zákona o advokácii advokát je ten, kto je zapísaný do zoznamu advokátov, ktorý vedie komora.

Podľa § 12 ods. 1 zákona o advokácii advokát môže vykonávať advokáciu a) samostatne, b) v združení spolu s inými advokátmi, c) ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti, d) ako komplementár komanditnej spoločnosti alebo e) ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným. „Advokátska kancelária“ tak, ako uvádza sťažovateľ, je teda formou výkonu advokácie advokátom.

Pojem „substitučný advokát“ možno označiť za odborný slang, pričom, ako vyplýva aj zo samého výrazu, ide o advokáta, t. j. osobu zapísaného do zoznamu advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou.

V oboch prípadoch sa predpokladá naplnenie odborných požiadaviek na výkon advokácie overených advokátskou skúškou, absolvovanou praxou, ako aj ďalších požiadaviek podľa § 3 a nasl. zákona o advokácii. Advokátsky koncipient tieto požiadavky nespĺňa, preto sťažovateľom použitá paralela je nenáležitá.

Podľa § 62a ods. 4 zákona o advokácii advokátsky koncipient je povinný počas celého obdobia praxe zúčastniť sa na pojednávaniach podľa Trestného poriadku a podľa

Občianskeho súdneho poriadku v rozsahu a za podmienok určených stavovským predpisom komory a túto skutočnosť preukázať záznamami vo výkaze praxe.

Trestný poriadok, ako aj Občiansky súdny poriadok regulujú okruh osôb, ktoré sa zúčastňujú jednotlivých konaní, pričom plnenie povinností advokátskeho koncipienta § 62a ods. 4 zákona o advokácii musí byť v súlade s týmito predpismi upravujúcimi konania pred súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2015